

MALTA

**QORTI ĊIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMĦALLEF
JOSEPH AZZOPARDI**

Seduta tat-28 ta' April, 2004

Ċitazzjoni Numru. 58/2002/1

Tarcisio Azzopardi, Emanuel Azzopardi, Carmen mart Joseph Hili, Saverina Azzopardi f' ismiha propju u bhala mandatarja tal-assenti Paul Azzopardi, Emerenziana mart Lizio Farrugia, Ermelinda mart Peter Pace, Philip Azzopardi, Rita mart Carmelo Schembri u Adelina armla ta' Anthony Vassallo u b' digriet tas-16 ta' Frar, 2004 Maria Azzopardi armla ta' Philip Azzopardi assumiet l-atti minflok Philip Azzopardi stante l-mewt tieghu fil-mori tal-kawza.

-VS-

Rosalija sive Rose armla ta' John Galea.

Il-Qorti;

Kopja Informali ta' Sentenza

Rat l-att tac-citazzjoni pprezentat fit-22 ta' Jannar, 2002 li permezz tieghu l-atturi ppremettew:

Illi l-atturi huma l-propjetarji u possessuri ta' porzjoni diviza mir-raba' maghrufa bhala "Tar-Ramel" jew "Ta' Bria" gewwa Haz-Zebbug ta' cirka tomnejn u sighan li jaccedu ghalha minn bieb miftuh fil-hajt tas-sejjieh li jaghti fuq it-triq u jghaddu minn porzjon raba' tal-konvenuta li jmiss mar-raba tal-atturi, fuq liema raba' tal-konvenuti, ir-raba' tal-atturi jgawdi dritt ta' passagg bir-rigel u bil-bhima;

Illi matul dawn l-ahhar xahrejn, il-konvenuta abbusivament u bil-mohbi tal-atturi, qeghdet xatba tal-hadid fil-fetha tal-bieb u qaflet ix-xatba b' katnazz b' mod li impediet il-passagg u l-access tal-atturi ghar-raba' privileggjat;

Illi l-atturi nsistew mal-konvenuta li din ma' taghlaqx il-passagg u l-access ghar-raba' tagghom izda baqghet inadempjenti.

Ghalhekk jitolbu lil din l-Onorabbli Qorti ghaliex m'ghandhiex:

1. tiddikjara u tiddeciedi li hija kkommettiet spoll fil-konfront tal-atturi meta, abbusivament u klandestinament

qeghdet xatba tal-hadid u qafilitha b' katnazz mal-bieb li kien miftuh fil-hajt tas-sejjeigh li jaghti ghat-triq li minnu l-atturi jaccedu ghar-raba' taghhom maghruf bhala 'Tar-Ramel' jew 'Ta' Bria' gewwa Haz-Zebbug bis-sahha ta' dritt ta' passagg bir-rigel u bil-bhima minn fuq raba' tal-konvenuta li tmiss ma' taghhom u li taghti fuq it-triq.

2. Tordna li l-atturi jkun reintegrati fid-drittijiet taghhom billi tikkundanna lill-konvenuta sabiex, fi zmien qasir u perentorju occorrendo taht id-direzzjoni ta' perit nominand, tirripristina ghall-istat antecedenti l-ispoll il-bieb li mit-triq l-atturi kienu jaccedu sabiex mir-raba' tal-konvenuta jghaddu ghar-raba' taghhom billi tnehhi x-xatba tal-hadid u l-katnazz li poggiet mal-imsemmi bieb, u dan ghas-spejjes tal-istess konvenuta.

3. fin-nuqqas, l-atturi jkunu awtorizzati jnehhu huma l-istess xatba tal-hadid u l-katnazz occorrendo taht id-direzzjoni tal-istess perit u dan ghas-spejjez tal-konvenuta.

Bl-ispejjes kontra l-konvenuta li hija ngunta ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni ta' l-atturi mahlufa minn Tarcisio u Emanuel Azzopardi u l-lista tax-xhieda.

Rat in-nota ta' l-eccezzjonijiet pprezentata fit-13 ta' Marzu, 2002 li permezz taghha l-konvenuta eccepjet:

1. Illi, fl-ewwel lok, il-konvenuta mhiex l-unika propjetarja u pussessura tal-fond serventi.

2. Illi fit-tieni lok, u minghajr pregudizzju ghall-fuq premess, l-ezercizzju tas-servitu fil-parti tal-fond li kienet giet iddestinata sar ta' xkiel kbir ghas-sidien tal-fond serventi u dana minhabba l-fatt illi n-nies kienu qed

jghaddu bil-karozzi u l-muturi u wkoll jhallu hafna skart li hafna drabi jkunu jinkludu fridges, bicciet tal-hadid u njam u dan qed jikkawza danni lil wicc tar-raba kif wkoll jipprezenta periklu ghal min jkun qed jahdem r-raba.

3. Illi fit-tielet lok, u wkoll minghajr pregudizzju ghall-fuq premess, l-konvenuta qeghdet xatba tal-hadid fil-fetha tal-bieb u qaflet ix-xatba b' katnazz sabiex in-nies ma jithlux u jghamlu danni fuq il-wicc tar-raba izda hija dejjem fethet il-bieb ghall-atturi meta riedu jghaddu.

4. Illi fir-raba lok, u wkoll minghajr pregudizzju ghall-fuq premess bhalissa l-atturi xorta ma jistghux jghaddu minn dak il-passagg ghax hemm wicc ir-raba u qed jghaddu minn passagg mill-parti ohra tal-fond serventi.

5. Illi, fil-hames lok, u wkoll minghajr pregudizzju ghall-fuq premess il-konvenuta qedgha fil-process illi twessa il-passagg minn fejn l-atturi qed jghaddu bhalissa halli l-atturi jkunu jistghu jezercitaw id-dritt tal-passagg taghhom minn hemm.

6. Illi, fis-sitt lok, u wkoll minghajr pregudizzju ghall-fuq premess, l-konvenuta qatt ma' rceviet ittra ufficjali fuq dan il-kaz u ghalhekk l-ispejjez m' ghandhiex thallashom hi billi ukoll mhux eskruz li b' dina l-ittra seta' wkoll jintlahaq xi ftehim.

Salv eccezzjonijiet ulterjuri.

Rat id-dikjarazzjoni tal-konvenuta mahlufa u l-lista tax-xhieda.

Rat l-atti processwali u l-verbal tas-seduta tas-16 ta' Frar, 2004 li permezz taghha l-kawza thalliet ghas-sentenza wara li d-difensuri tal-partijiet trattaw il-kawza.

Ikkunsidrat:

Illi kif jidher car mic-citazzjoni din hija kawza ta' spoll. Il-partijiet t-tnejn ressqu diversi xhieda, izda jidher pacifiku li l-atturi ghal hafna snin kienu jghaddu minn fuq propjeta' tal-konvenuta biex jghaddu ghal fuq il-propjeta' taghhom. Dan ghaliex l-ghalqa tal-konvenuta tigi ezatt mat-triq. F' xi perjodu l-konvenuta ghamlet kancell li jissakkar u ghalhekk l-atturi istitwew din il-kawza.

Kif hu risaput huma tlieta r-rekwisiti biex l-azzjoni ta' spoll tirnexxi u dawn huma:

- 1. Il-pussess.**
- 2. L-azzjoni spoljattiva li tkun saret bil-mohbi jew kontra l-volonta' tal-attur, u**
- 3. Li l-azzjoni ssir fi zmien xahrejn minn meta jkun seh l-ispoll.**

Il-konvenuta f' din il-kawza qed tammetti illi ghamlet ix-xatba tal-hadid fil-fetha tal-bieb u qafliu b' katnazz u qalet fl-eccezzjonijiet taghha illi ghamlet dan biex ma' jidhlux nies u jaghmlu danni fuq il-wicc tar-raba'. Ix-xhud prodt minnha Frank Buttigieg li hu mizzewweg lil bintha qal li l-bieb sar frit snin qabel.

Illi ghalhekk fuq dan il-punt din il-kawza trid tigi deciza a bazi tal-kredibilita' tal-partijiet. Fuq dan il-punt il-Qorti thoss li l-versjoni tal-atturi hija izjed kredibbli l-ewwelnett ghaliex il-konvenuta ma' gabet ebda prova konvincenti li l-kancell sar snin qabel u oltre dan u dan hu forsi iktar importanti hija ma' ressqet ebda eccezzjoni f' dan is-sens. Il-bazi ta' dak li ghamlet kien ghaliex hasset li l-atturi kellhom banda ohra minn fejn

jghaddu – kwistjoni li din il-Qorti mhix se tidhol fiha ghax dik tkun mansjoni ta' azzjoni petitoria – u allura ghandha kull dritt li tinsisti li l-kancell jibqa' f' postu, haga li l-atturi ovjament qed jopponu bl-intavolar ta' din il-kawza.

Kif gia inghad din il-Qorti ma hiex se tidhol fil-kwistjoni petitoria, izda certament thoss li l-azzjoni attrici timmerita li tigi akkolta ghaliex ma' hemmx dubbju illi una volta l-atturi kienu jghaddu minn fuq il-propjeta' in kwistjoni kellhom l-pussess rikjest. Il-Qrati taghna dejjem irritenew li kull pussess hu bizzejjed ghall-azzjoni ta' spoll – ara per ezempju is-sentenzi riportati f' Vol. XXVII–II-642 u Vol. XXXVIII-1-280. L-azzjoni spoljattiva da parti tal-konvenuta fil-fehma tal-Qorti saret *ex admissis* u kif gia inghad il-Qorti ma' ghandhiex dubbju li l-azzjoni attrici saret fit-terminu rikjest mill-ligi.

Lanqas ma hu korrett li hemm bzonn li l-konvenuta ikollha intenzjoni li tispolja kif qed tirritjeni l-konvenuta. Hu bizzejjed li jkun sar l-ispoll; ir-referenzi ghall-awturi Taljani m' humiex rilevanti ghaliex il-ligi Taljana hija differenti minn taghna.

Ghal dak li jirrigwardja r-rimedju pero' l-Qorti thoss li ma hemmx ghalfejn tinqala x-xatba u jkun bizzejjed li jinqala' l-katnazz ghaliex b' dan il-mod l-atturi xorta jkollhom access kif kellhom qabel – il-Qorti thoss li ghandha taghmel dan *per equipollens* (ara per ezempju sentenza ta' din il-Qorti fil-kawza fl-ismijiet “Salvu Azzopardi –vs- Paul Camilleri” deciza fl-1994) biex ma' jizdiedux l-ispejjez u anke ghaliex b' dan il-mod l-atturi stess ikollhom iktar protezzjoni tal-propjeta' taghhom.

Ghal dawn il-mottivi l-Qorti tichad l-eccezzjonijiet tal-konvenuta, tikkundanna lill-konvenuta biex fi zmien xahar tirripristina l-bieb imsemmi fl-istat li kien, izda dan billi

Kopja Informali ta' Sentenza

jitnehha l-katnazz imsemmi u fin-nuqqas tawtorizza lill-atturi jaghmlu dan huma a spejjez tal-konvenuta taht is-supervizzjoni tal-Perit Arkitett Darren Sciberras. L-ispejjez tal-kawza jithallsu mill-konvenuta.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----